

Notat

MILJØMINISTERIET

Miljøstyrelsen

Pesticider
J.nr. 711/01-0002
Ref. momwe
Den 19. april 2006

2. Partskonference under Stockholmkonventionen om persistente organiske forureningsstoffer - POP-konventionen, samt forberedende møde om etableringen af en overholdelsesmekanisme

Stockholmkonventionen om persistente organiske forureningsstoffer (POP-stoffer) blev underskrevet på en diplomatisk konference i Stockholm den 22. maj 2001 og trådte i kraft den 17. maj 2004. Konventionen regulerer 12 stoffer. De 9 stoffer på konventionens annek A er omfattet af forbud mod produktion og anvendelse, import og eksport. På annek B er anført stoffer omfattet af begrænsning, hvor der er særlige regler, og består indtil videre alene af DDT. Derudover kræver konventionens annek C reduktion af udslippet af fire stoffer som er utilsigtede biprodukter; dioxin, furan, hexachlorbenzen og polychlorerede biphenyler. De to sidste, som også produceres tilsigtet, er tillige omfattet af annek A.

Den anden partskonference afholdes den 1. – 5. maj i Geneve. Da der endnu ikke er vedtaget en overholdelsesmekanisme for konventionen, afholdes der inden selve partskonferencen et formøde herom den 28. – 29. april. Emnet behandles dog her i notatet sammen med de øvrige emner under partskonferencen.

Der er tre centrale miljøkonventioner, som regulerer kemikalier. Ud over Stockholm konventionen om POP-stoffer er det Rotterdamkonventionen om proceduren for forudgående informeret samtykke om visse farlige kemikalier og pesticider i international handel, og Baselkonventionen om kontrol med grænseoverskridende overførsel af affald og bortskaffelsen heraf.

Hvor Stockholmkonventionen forbyder produktion og anvendelse af en række POP-stoffer, kræver Rotterdamkonventionen, at myndighederne i et land som er part til konventionen er informeret om, og har givet sit samtykke til, import af en lang række farlige kemikalier, for at import kan finde sted. Baselkonventionen regulerer POP-stofferne, når de er blevet til affald.

Centrale emner på CoP2

- a) Anvendelse af DDT
- b) Reduktion eller eliminering af utilsigtede udslip af pop-stoffer
- c) Nationale implementeringsplaner
- d) Nye kemikalier til optagelse under konventionen
- e) Finansiell mekanisme
- f) Effektivitetsvurdering af konventionen
- g) Ikke-overholdelse af konventionen
- h) Synergier mellem de kemikalierrelaterede konventioner

a) Anvendelse af DDT

Partskonferencen skal vedtage tiltag, som skal bidrage til at reducere anvendelsen af DDT, herunder en løbende vurdering af behovet for DDT og eksistensen af mere miljø- og sundhedsvenlige alternativer til DDT, samt rapporteringsforpligtelser. Visse lande ser det stadig som uomgængeligt at anvende DDT til især malariabekæmpelse, mens andre lande har haft succes med andre metoder. Det er bredt anerkendt, at der stadig er situationer, hvor der ikke er passende alternativer til DDT. Der er i øjeblikket en rapport om alternativer til DDT under udarbejdelse.

Danmark arbejder for

- *at rapporten om alternativer til DDT færdiggøres snarest muligt, og at der etableres et system for løbende informationsudveksling om alternativer*
- *at konventionens sekretariat arbejder tæt sammen med Verdenssundhedsorganisationen WHO i bestræbelserne på at fremme anvendelse af alternativer til DDT og forskning i alternativer*
- *en effektiv, regelmæssig evaluering af behovet for anvendelsen af DDT.*

b) Reduktion eller eliminering af utilsigtede udslip af pop-stoffer

Partskonferencen skal drøfte vejledninger om identifikation og kvantificering af udslip af utilsigtede biprodukter. Der eksisterer kun en vejledning for identifikation af kilder og kvantificering af udslip af dioxiner og furaner. Der er behov for, at der også udarbejdes en vejledning for hexachlorbenzen (HCB) og polychlorerede biphenyler (PCB), da dette område er mangelfuldt belyst.

Danmark arbejder for

- *at der snarest muligt indsamles tilgængelig information om udslip af HCB og PCB, og at denne placeres på konventionens hjemmeside*
- *at der opstartes et arbejde med at udarbejde en vejledning for HCB og PCB*

c) Implementeringsplaner

Partskonferencen skal drøfte processen for revidering og opdatering af nationale implementeringsplaner, som alle parter skal udarbejde inden 2 år efter deres ratifikation af konventionen.

Danmark arbejder for

- *at det på partskonferencen drøftes, hvordan de nationale implementeringsplaner og deres eventuelle opdateringer kan anvendes til at fremme implementeringen og vurdere effektiviteten af konventionen.*

d) Nye kemikalier til optagelse under konventionen

Alle parter kan foreslå nye stoffer til vurdering for optagelse under konventionen. Parterne blandt EU-landene er blevet enige om at nominere 3 nye stoffer til vurdering i konventionens vurderingskomité. Det drejer sig om stofferne octabromodiphenyl ether, pentachlorobenzene og kortkædede klorparaffiner. Det vil blive annonceret under partskonferencen. Der foreligger ingen oplysninger om, hvorvidt andre parter påtænker at nominere stoffer.

Danmark støtter andre lande, hvis de på konferencen nominerer stoffer som vurderes at opfylde pop-kriterierne.

e) Finansiell mekanisme

På den første partskonference blev det vedtaget, at den globale miljøfacilitet, GEF, indtil videre skal være den finansielle mekanisme. Visse u-lande ville foretrække en separat finansiell mekanisme, idet de var bekymrede for, om kemikalierne ville blive tilstrækkeligt prioriteret i GEF. Det blev derfor besluttet på den første partskonference, at det på denne Partskonference skal vurderes, om GEF fungerer godt som konventionens mekanisme, og dermed om GEF fortsat skal varetage denne rolle. GEF vurderes at gøre et udmærket arbejde.

Danmark arbejder for

- *at GEF fortsat skal være konventionens finansielle mekanisme*

f) Effektivitetsvurdering af konventionen

Partskonferencen skal drøfte, hvordan effektiviteten af konventionen kan vurderes, herunder eventuelt via etableringen af et monitoringsystem.

Danmark arbejder for

- *at der sker en vurdering af konventionens effektivitet på basis af pålidelige data*
- *at det undgås at opbygge nye, store, dyre systemer, men at der bygges videre på eksisterende, gerne regionale systemer*
- *at det overvejes, hvordan informationerne i de nationale implementeringsplaner og deres eventuelle opdateringer kan anvendes til at vurdere effektiviteten af konventionen.*

g) Ikke-overholdelse af konventionen

Ifølge konventionens artikel 17 skal der ”så snart det er praktisk muligt” efter dens ikrafttræden udarbejdes procedurer og institutionelle mekanismer med henblik på at sikre, at parterne overholder konventionens bestemmelser. Etableringen af en overholdelsesmekanisme vil indebære, at der nedsættes en komité til vurdering af sager om manglende overholdelse.

Også under Rotterdamkonventionen udestår det at etablere en overholdelsesmekanisme. Spørgsmålet blev behandlet på et særligt formøde til Rotterdamkonventionens anden partskonference, men nogle enkelte lande blokerede for fremskridt. Det blev dog besluttet, at der skal etableres en mekanisme på den 3. partskonference under Rotterdamkonventionen, som finder sted i oktober 2006. Resultatet af Stockholmkonventionens partskonference kan få stor betydning for mekanismen under Rotterdamkonventionen.

Forhandlinger om dette emne er traditionelt vanskelige. Der er meget forskellige holdninger til, hvordan en mekanisme skal se ud. Diskussioner omhandler specielt: 1) Hvilke konsekvenser ikke-overholdelse skal have, 2) hvem der skal have mulighed for at initiere behandling i komitéen, og 3) åbenhed i komitéens arbejde.

Forhandlingerne på den første partskonference i maj 2005 blev meget indledende og forholdsvis korte, da der var tidsnød på grund af mange andre beslutninger af vigtighed for konventionens funktion, som skulle vedtages. Derfor blev det besluttet at afholde et særligt formøde om sagen inden den egentlige partskonference, for at sikre, at der sker fremskridt på denne partskonference. Til brug for mødet har konventionens sekretariat udarbejdet et forslag til en mekanisme, på basis af bidrag fra parter og andre interesserede. EU har sendt et meget konkret bidrag ind, som Danmark har været med til at præge.

Danmark arbejder for

- *at der etableres en overholdelsesmekanisme på denne partskonference*
- *at få etableret en komité til ikke-overholdelsesmekanismen bestående af et begrænset antal uafhængige medlemmer (for at sikre effektivitet), som har beføjelser til at træffe beslutninger om foranstaltninger i tilfælde af overtrædelser af konventionen*
- *at der bliver stor åbenhed omkring komitéens arbejde*
- *at konsekvenser ved overtrædelse omfatter tiltag, som skal hjælpe den pågældende part med at opnå overholdelse såvel som, i grove og/eller gentagne tilfælde, mere vidtgående tiltag såsom udstedelse af advarsel og/eller fratagelse af privilegier under konventionen (f.eks. mulighed for at besætte formandsposter og poster i komitéer).*
- *at ikke-overholdelsesmekanismen kan initieres af en forholdsvis bred kreds af aktører, d.v.s. foruden af en part selv med hensyn til sin egen overholdelse også af en anden part og af sekretariatet, herunder på basis af oplysninger fra civilsamfundet.*

h) Udnyttelse af synergier mellem 3 kemikalierelaterede konventioner

I forlængelse af to studier om synergier, udarbejdet i henhold til beslutninger på henholdsvis Stockholmkonventionens første partskonference og Rotterdamkonventionens anden partskonference, har Stockholmkonventionens sekretariat på basis af studierne foreslået 3 optioner for større eller mindre sammenlægning af konventionerne, for at fremme synergier mellem Stockholm, Rotterdam- og Baselkonventionerne.

Baselkonventionen adskiller sig fra de andre to konventioner ved at være fuldt etableret. Både Stockholmkonventionen og Rotterdamkonventionen er under etablering, og det er desuden besluttet på tidligere partskonferencer, at de to konventioner skal have en fælles leder, såkaldt Executive Secretary.

Den første option indebærer, at de tre konventioner får en fælles Executive Secretary, samt at der etableres en fælles enhed som tager sig af administrative, juridiske og finansielle forhold.

Den anden option indebærer foruden en fælles Executive Secretary, at der sker en de facto sammenlægning af sekretariaterne på de fleste områder.

Den tredje option er som den anden option, med den væsentlige ændring, at sekretariatet for Baselkonventionen står udenfor den tættere sammenlægning. Baggrunden er, at både sekretariatet og visse parter til Baselkonventionen stiller sig tøvende overfor sammenlægninger.

Der forventes højest at kunne opnås enighed om en option der ligner den første, d.v.s. med etablering af en fælles enhed for administrative, juridiske og finansielle forhold. Nogle lande vil understrege, at konventionerne er folkeretligt uafhængige og har forskellige lande som parter, har hver deres finansielle mekanismer og i vid udstrækning forskellig substans. Andre lande vil se en mulighed for en mere enkel struktur på miljøkonventionsområdet, en mulighed for at betale mindre i bidrag, eller et potentiale for en bedre implementering.

Det vurderes at være hensigtsmæssigt med en trinvis proces, hvor man starter med en sammenlægning af de mest oplagte administrative opgaver. Dernæst kan man udvide samarbejdet hvor det er hensigtsmæssigt, og i det omfang og tempo der kan opnås enighed blandt parterne til de forskellige konventioner.

Danmark arbejder for

- *at den centrale præmis for eventuelle strukturændringer bliver en bedre udnyttelse af ressourcer og en bedre implementering af konventionerne i praksis, til gavn for miljø og sundhed.*
- *en model der ligner option 1, med en fælles Executive Secretary for alle tre konventioner, og en fælles enhed som varetager administrative, juridiske og finansielle opgaver*

og, såfremt det vedtages, at konventionerne skal have en fælles Executive Secretary

- *arbejder for, at det overdrages til konventionernes Executive Secretary at fremlægge et forslag til hvordan sammenlægninger og øvrigt samarbejde skal udformes, til forelæggelse på konventionernes næste partskonferencer til vedtagelse.*